
ČNB v době koronavirové krize a co dál?

Oldřich Dědek
Česká národní banka

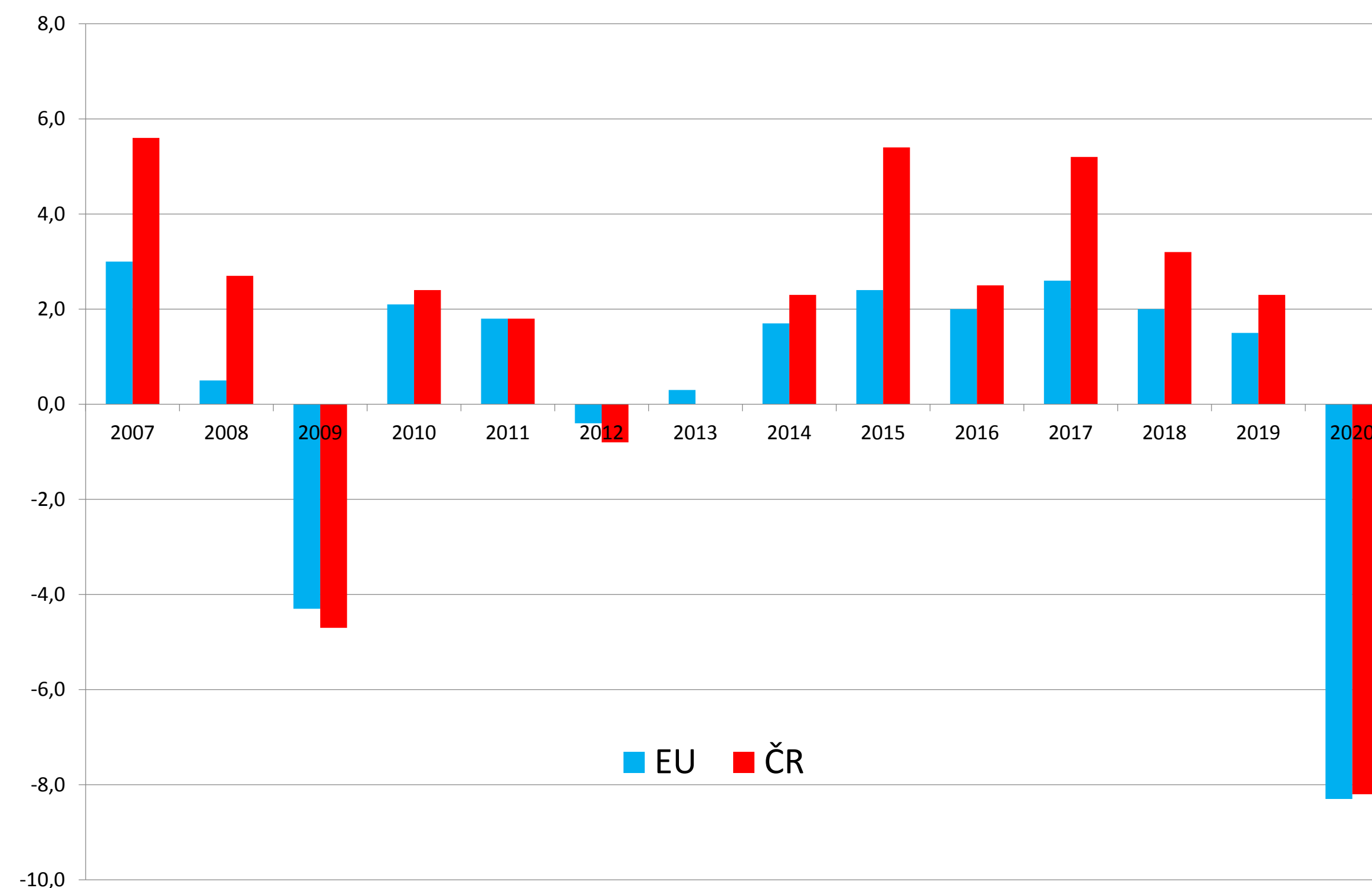
Rozpočet a finanční vize měst a obcí
15. září 2020

Srovnání s minulou globální finanční krizí

- Bezprecedentní pokles ekonomiky (srovnatelný s transformačním poklesem)
- Silně diferencovaný dopad
 - Poražení: letecká doprava, cestovní ruch, kongresová turistika, kultura aj.
 - Vítězové: zdravotní pomůcky, e-shopy
- Omezená účinnost měnové politiky (uzavřené hranice, přetrhané obchodní řetězce, pracovníci v karanténě)
- Klíčová role fiskální politiky
- Probíhající strukturální změny (elektromobilita, deglobalizace, Zelený úděl EU)
- Přetrvávající obchodní rizika (tvrdý brexit, obchodní konflikt USA-Čína)

Vývoj HDP v Evropské unii a České republice

Zdroj: ČNB (meziroční změny v %, rok 2020 očekávaný odhad)

Scénáře budoucího vývoje

■ Základní scénář

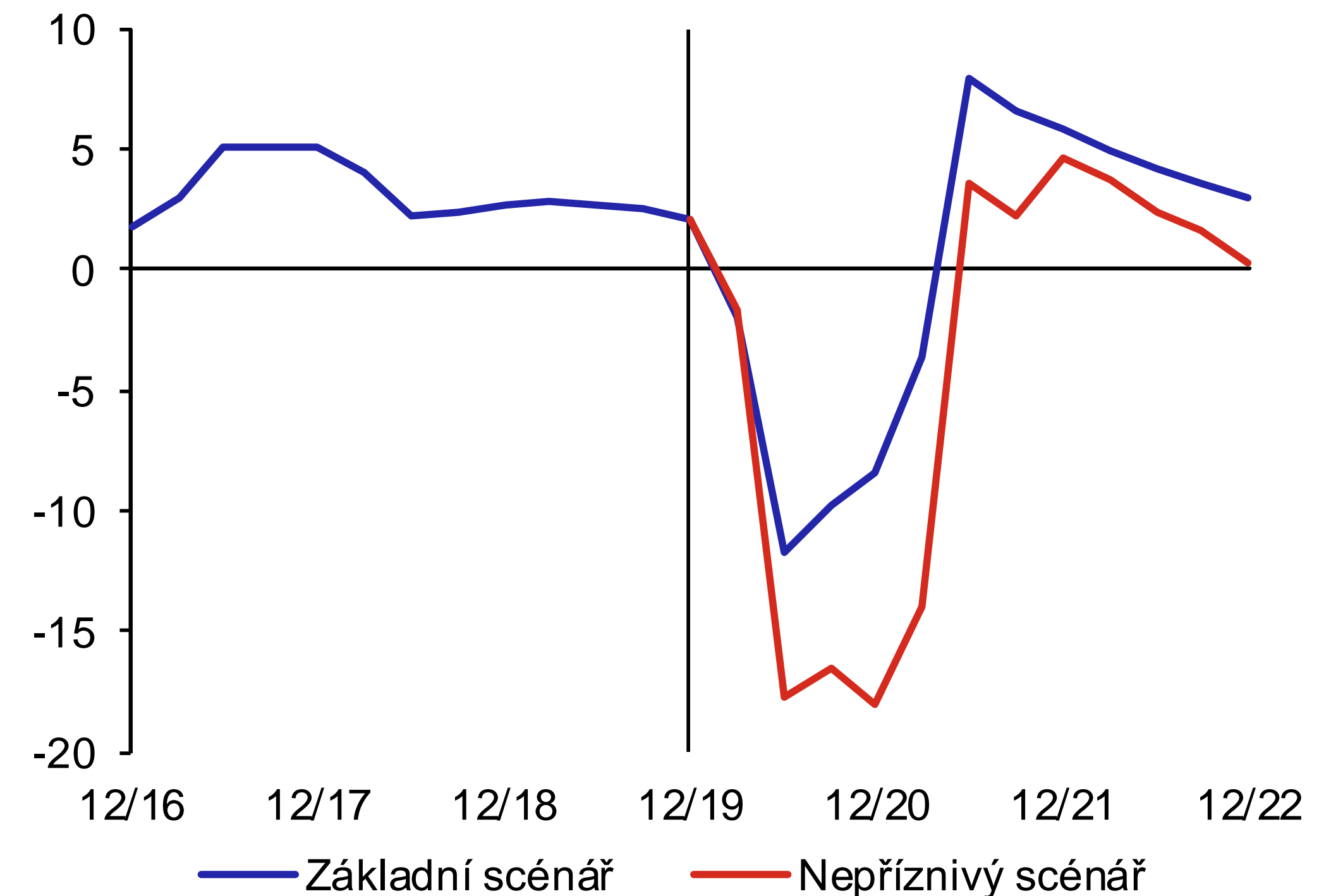
- Výrazný pokles domácí ekonomiky, který se odehrává především v r. 2020
- I přes přijatá stabilizační opatření je citelně zasažen trh práce, míra nezaměstnanosti dosáhne svého vrcholu na počátku roku 2021
- Razantně se sníží domácí tržní úrokové sazby a výnosy, jejich nárůst se předpokládá až na konci horizontu testu
- Tempo růstu úvěrů klesá, míra selhání úvěrů se zvýší

■ Nepříznivý scénář

- Předpoklad druhé vlny pandemie, zasahující Evropu včetně ČR na konci roku 2020
- Na horizontu prognózy nedochází k výraznému oživení domácí ekonomiky

Vývoj tempa růstu reálného HDP

(meziročně v %)

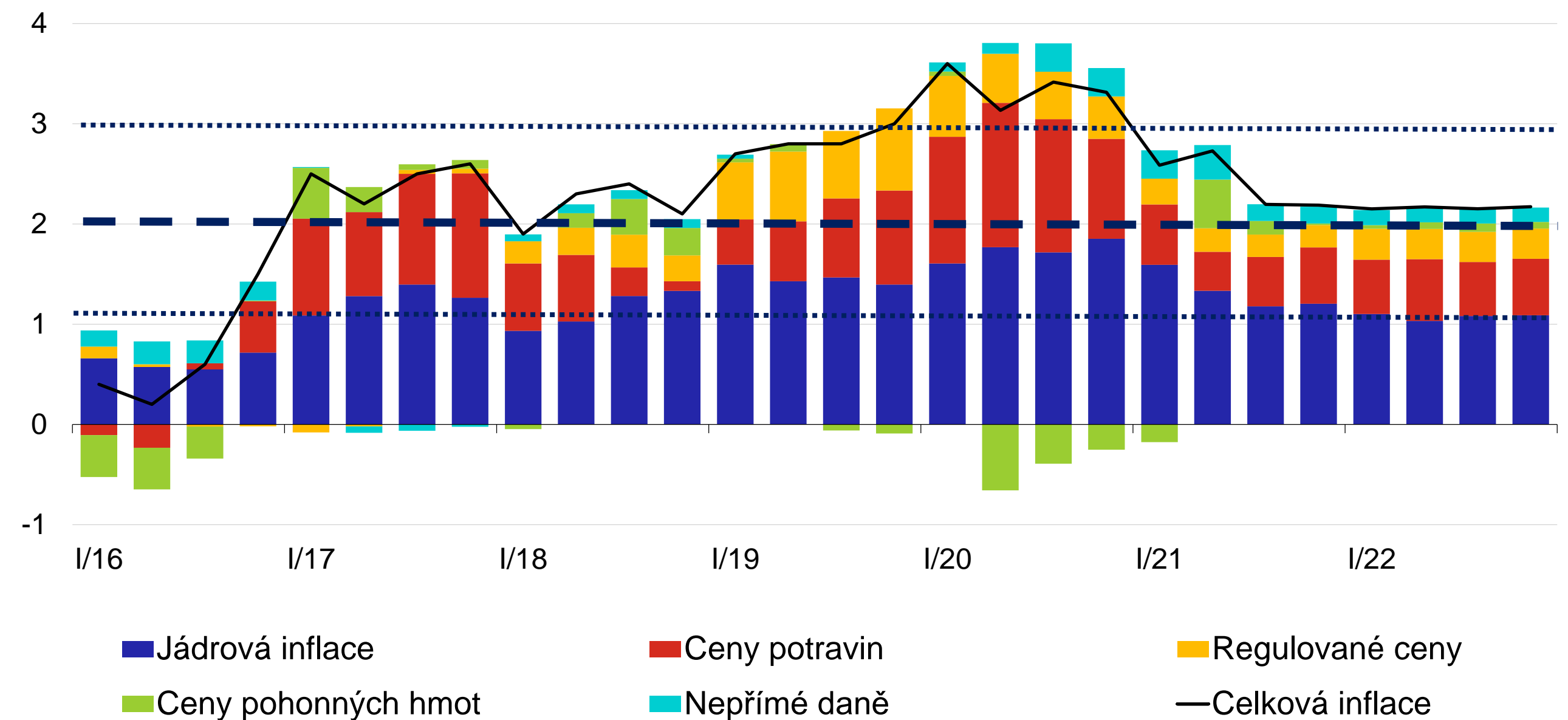

Zdroj: ČNB

Nenaplněné (prozatím?) obavy z deflace

- Inlace od počátku roku nad tolerančním pásmem ($2\% \pm 1$ p.b.)
- Faktory, na které má měnová politika ČNB malý či nulový vliv
 - ceny potravin (sucho, mokro, prasečí mor v Číně, plíseň ve Španělsku aj.)
 - ceny ropy a navazující ceny energií
 - cenové deregulace a daňové změny
- Oddálený nástup dezinflačních poptávkových tlaků (politiky na udržení zaměstnanosti, moratorium na splácení úvěrů aj.)
- Problémy s vypovídací schopností indikátorů inflace

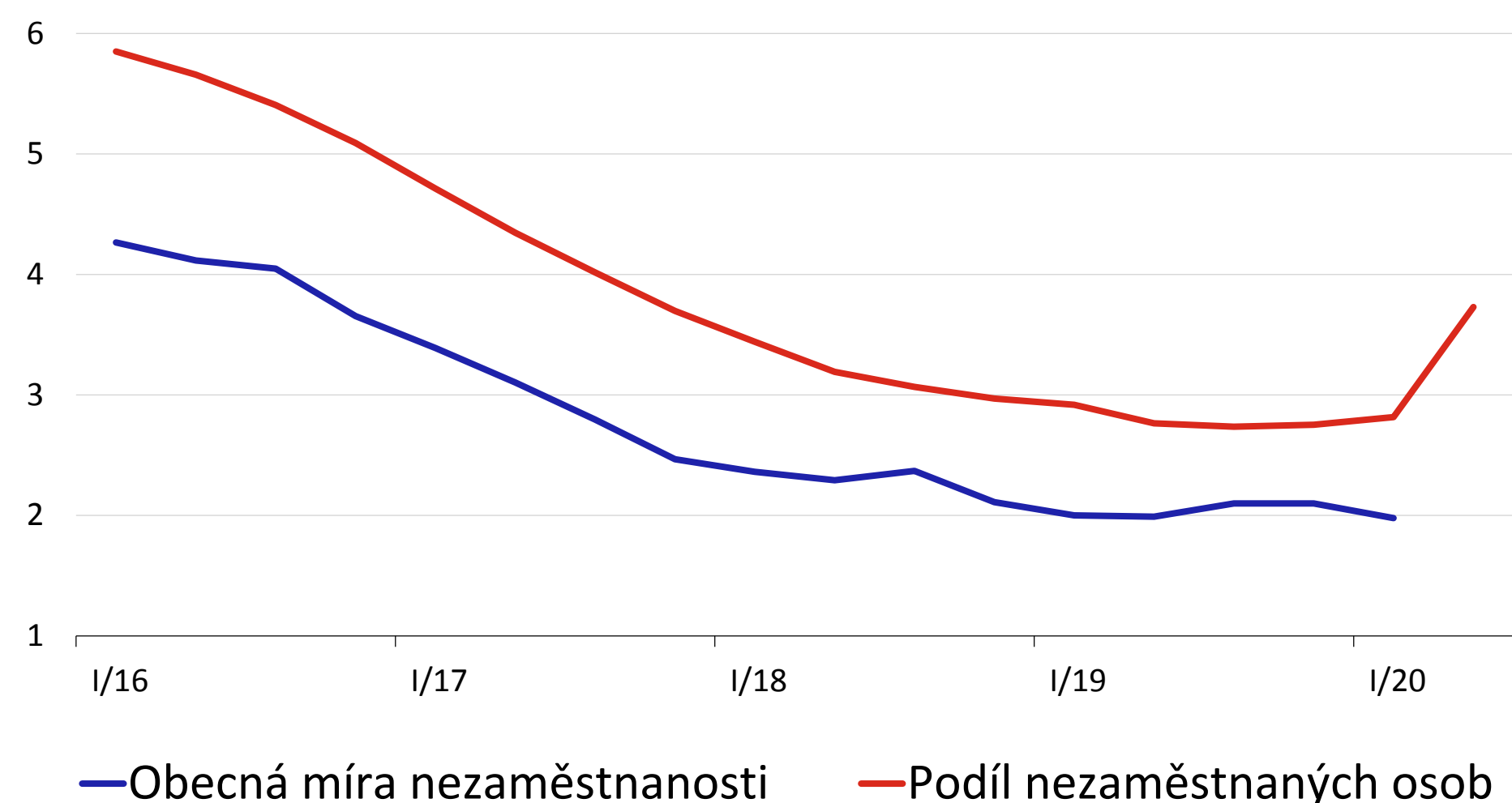
Velikost, struktura a prognóza inflace

Zdroj: ČNB (meziroční změny v %, příspěvky v procentních bodech)

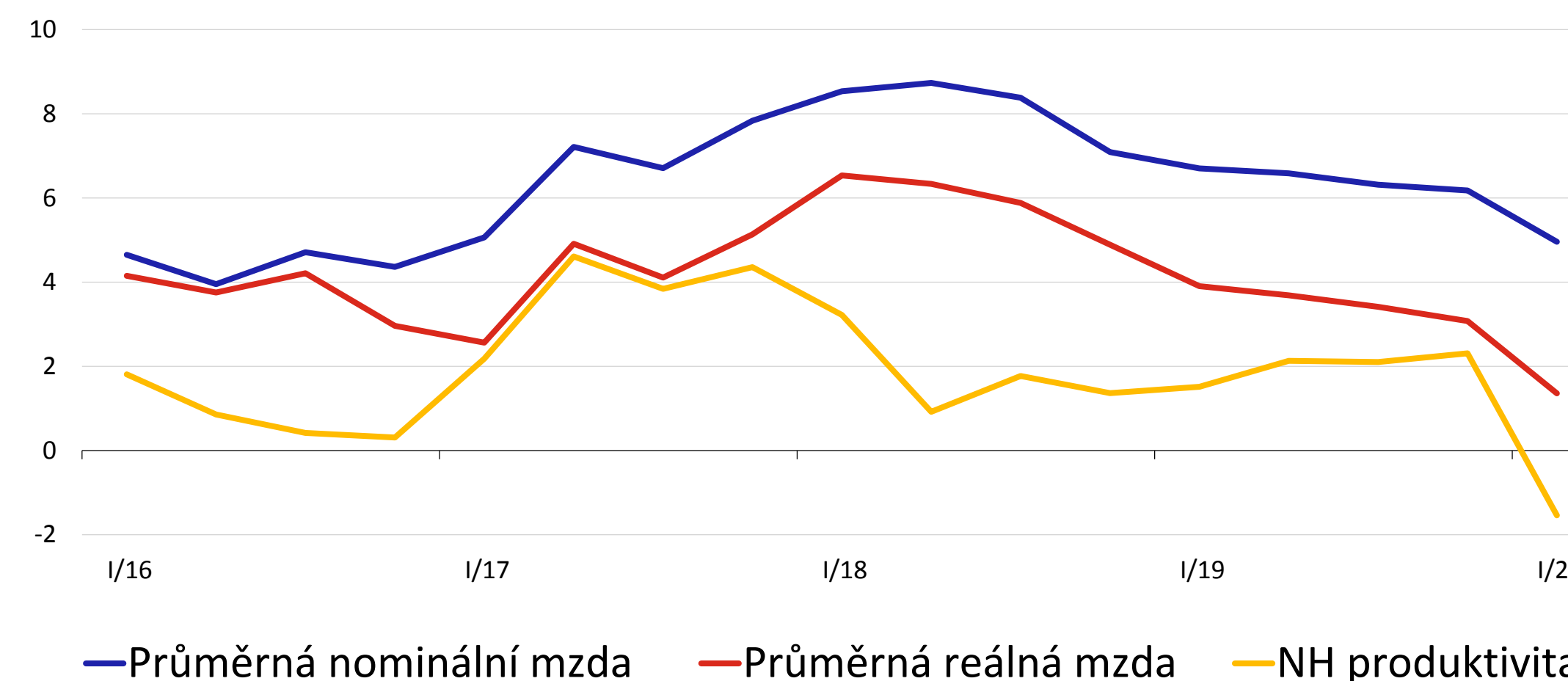
Pozvolna se ochlazující trh práce

Míry nezaměstnanosti

Zdroj: MPSV, ČSÚ

Mzdový růst

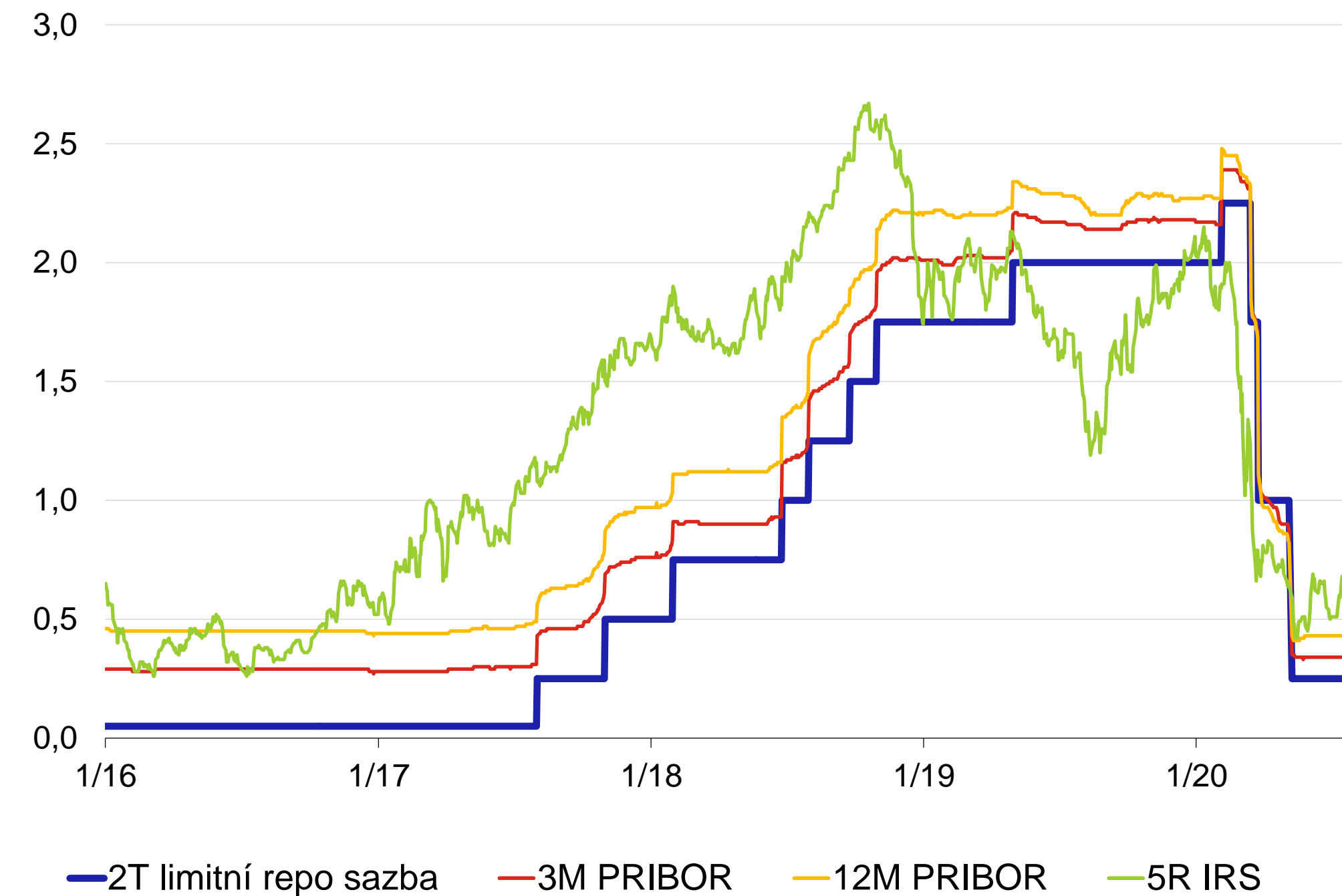
Zdroj: ČNB (meziroční změna v procentech)

- Česká ekonomika vstoupila do recese se silně přehřátým trhem práce (česká míra nezaměstnanosti nejvyšší v rámci celé EU)
- Mzdový růst postupně slábne a míra nezaměstnanosti se mírně zvyšuje
- Vliv fiskálních opatření vlády: Antivirus na udržení zaměstnanosti, odpuštění sociálních a zdravotních odvodů a vyplacení kompenzačních bonusů u OSVČ, ošetřovné po dobu uzavřených škol, zpětné uplatnění daňové ztráty, úhrada části nájmu státem, podpora ubytovacích zařízení aj.

Razantní reakce měnové politiky

- Snížení měnově politických sazeb téměř na technickou nulu (repo sazba 0,25 %, lombardní sazba 1 %, diskontní sazba 0,05 %)
- Další měnově-politická opatření v reakci na koronavirovou krizi
 - Podpora likvidity bankovního sektoru (dodávací repa třikrát týdně, plné uspokojení požadavků, rozšíření spektra přijímaného zajištění)
 - Novela zákona o ČNB s omezenou časovou působností do konce roku 2021 (obchody s cennými papíry delších splatností a s více možnými protistranami – pojišťovny, penzijní a investiční společnosti)

Vývoj 2T repo sazby a sazeb finančního trhu

Zdroj: ČNB

Nekonvenční nástroje měnové politiky

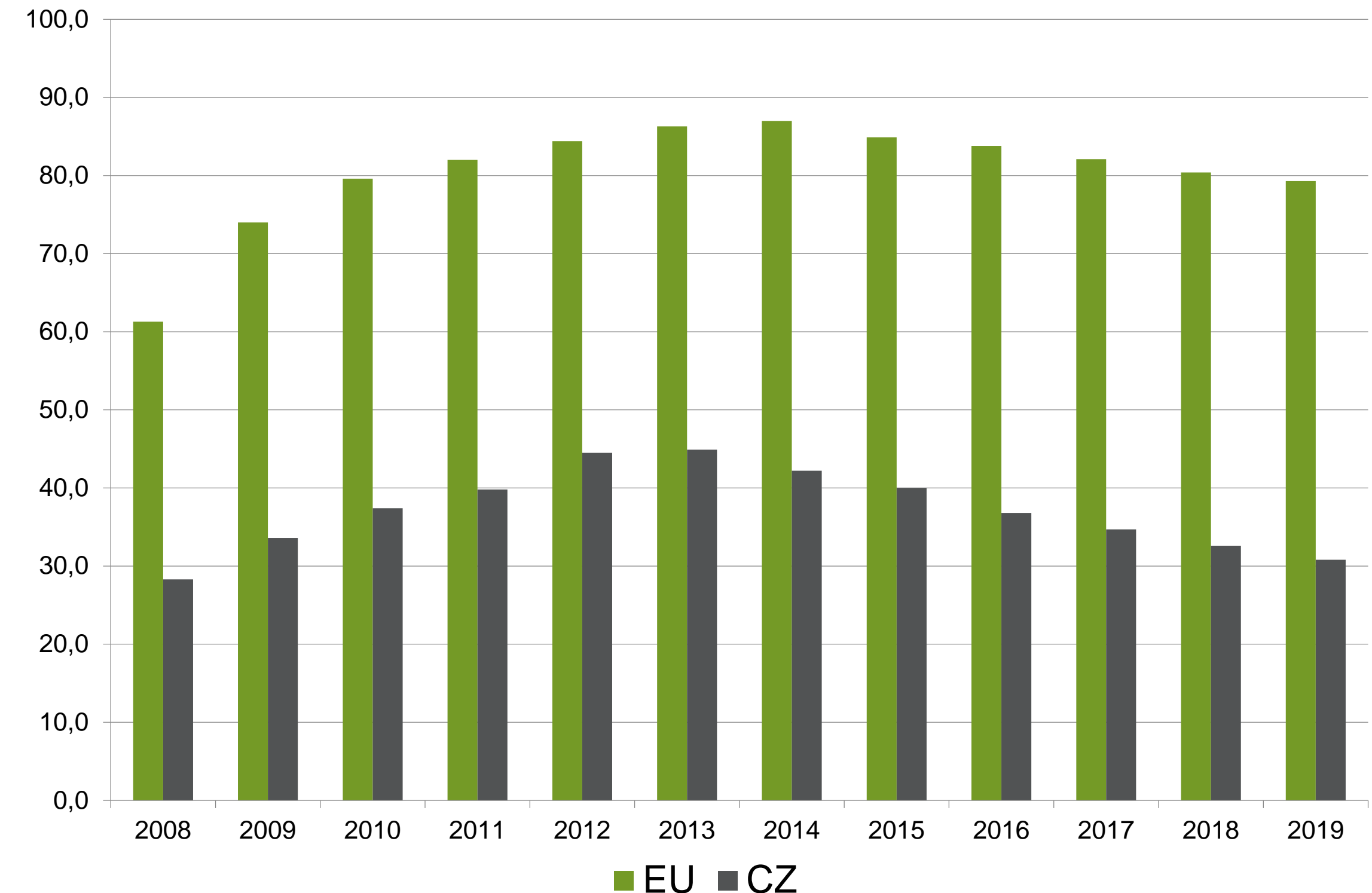
- Kurzový závazek (cílené oslabení kurzu české koruny)
- Záporné úrokové sazby
- Operace pro podporu úvěrování (funding for lending)
- Programy nákupů státních dluhopisů
 - Kvantitativní uvolňování (cílování stanoveného objemu nakoupených státních dluhopisů)
 - Cílování výnosové křivky (cílování výnosu vybraných splatností státního dluhopisu)
- Vrtulníkové peníze (helicopter drop of money)
- Změna inflačního cíle

- Aktuální stav diskuze
 - Shoda na tom, které nekonvenční nástroje nebudou použity (vrtulníkové peníze, změna inflačního cíle)
 - Komunikační klid BR ohledně přínosů a nákladů dalších nekonvenčních nástrojů
 - Aktuální vývoj inflace nevyžaduje přijímání nekonvenčních nástrojů

„Nekonvenční“ nástroje fiskální politiky

- Bezprecedentně vysoké deficity veřejných financí vyvolávají otázku jejich dlouhodobé udržitelnosti (doposud bezproblémové financování rozpočtových deficitů)
- Celoevropský přístup
 - Aktivace obecné únikové klauzule z pravidel Paktu o stabilitě a růstu
 - Schválená novela vytváří pro rok 2021 fiskální prostor na úrovni strukturálního deficitu ve výši 4 % HDP
 - Konsolidace v následujících letech, než bude opět plněn střednědobý rozpočtový cíl
 - Programy SURE (krátkodobá podpora zaměstnanosti) a Next Generation EU (dlouhodobá prosperita) vygenerují dluhopisy EU v rozsahu 850 mld. eur

Vývoj podílu dluhu na HDP v EU a ČR

Zdroj: Eurostat

Finanční stabilita a makrobezpečnostní politika

- Finanční stabilita značí situaci, kdy finanční systém plní své funkce bez závažných poruch a nežádoucích důsledků pro současný i budoucí vývoj ekonomiky jako celku a zároveň vykazuje vysokou míru odolnosti vůči šokům
- Makrobezpečnostní politika sestává ze sady nástrojů na dosahování a udržování finanční stability
- Cílem makrobezpečnostní politiky je snížit zranitelnost, resp. zvýšit odolnost finančního systému prostřednictvím omezování vzniku rizik, která mohou pro systém jako celek vytvářet jednotlivé finanční instituce nebo jejich vzájemné vazby
- ČNB prezentuje výsledky svých analýz finanční stability prostřednictvím Zprávy o finanční stabilitě, vydávané jednou ročně

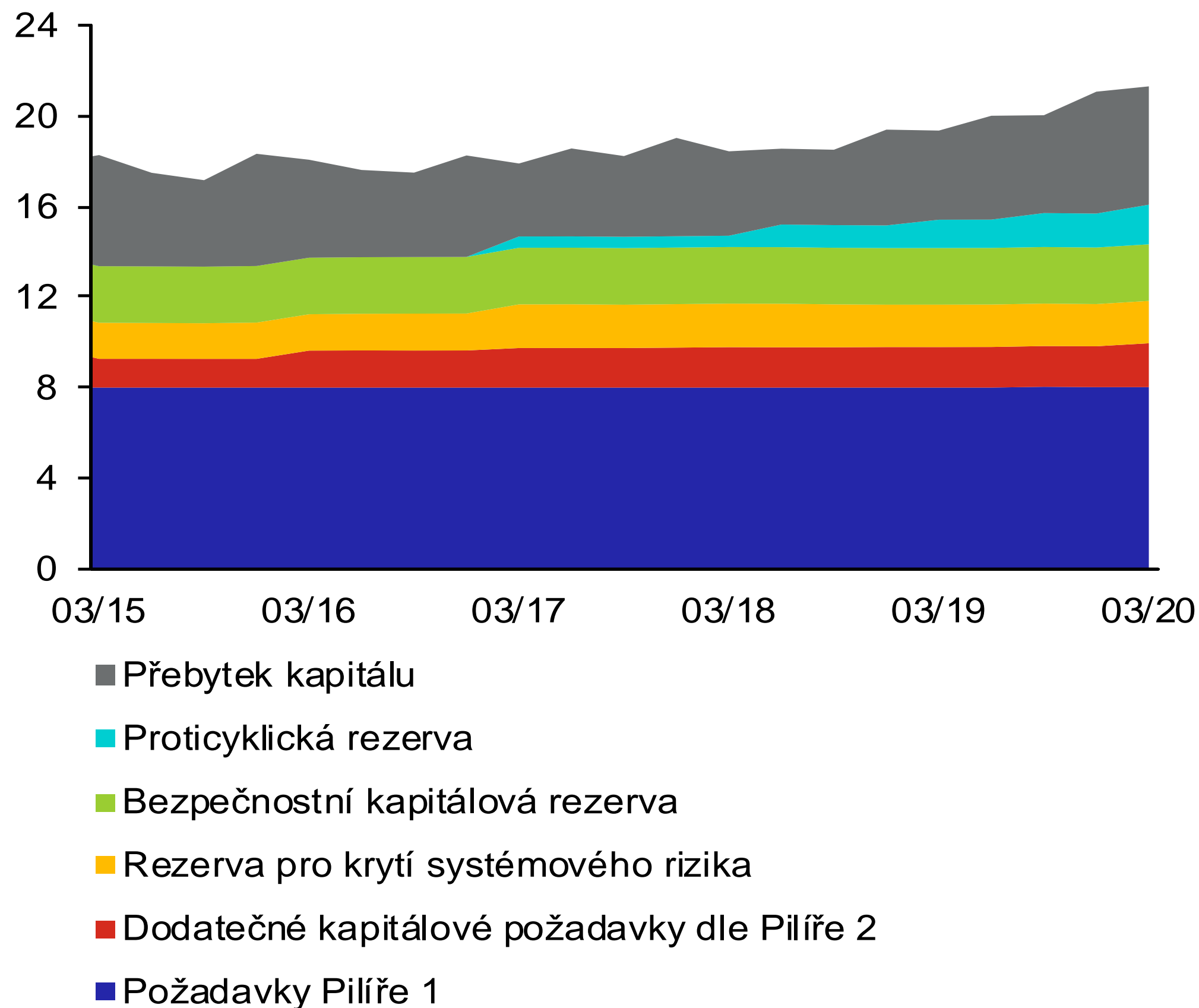
Zpráva o finanční stabilitě
— 2019/2020

Kapitálová vybavenost bankovního sektoru

Struktura kapitálových požadavků v domácím bankovním sektoru

(v p.b.)

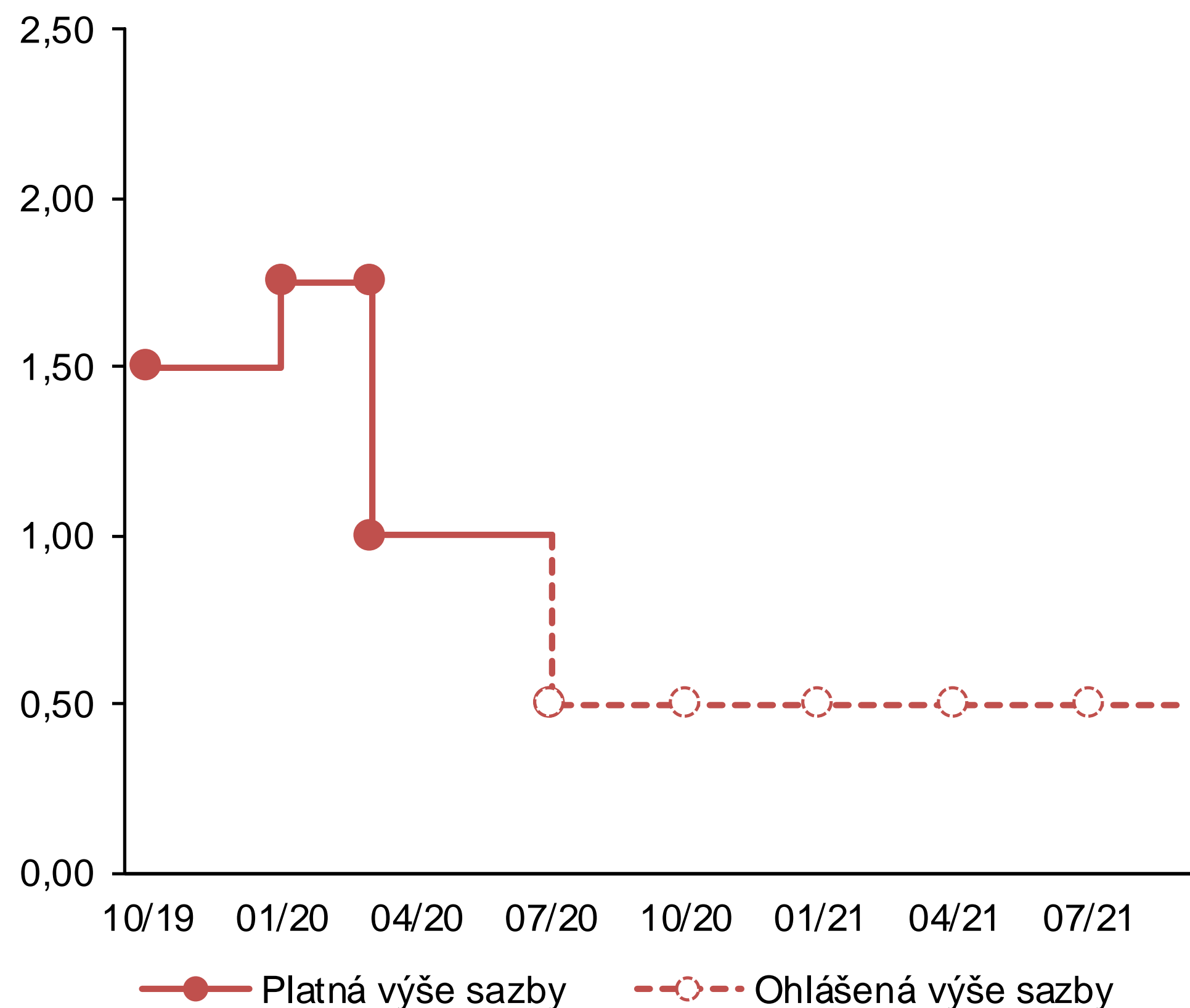
Zdroj: ČNB

- Klíčovou roli pro finanční stabilitu má bankovní sektor představující cca 80 % aktiv finančního sektoru
- Kapitálová pozice domácího bankovního sektoru byla na začátku koronavirové krize robustní
- Výrazný přebytek dobrovolně drženého kapitálu nad regulatorními požadavky
- Synchronní charakter krize v celé EU, dopad do výsledků bank a nižší úroveň kapitalizace mateřských bank mohou vyvolat silné tlaky na odliv kapitálových přebytků
- Tlak na odčerpávání kapitálových přebytků dočasně zmírňován z evropské úrovně koordinovaným omezením na rozdělování zisku (EBA, ESRB)

Sazba proticyklické kapitálové rezervy (CCyB)

Sazba CCyB v ČR

(v % celkového objemu rizikové expozice)

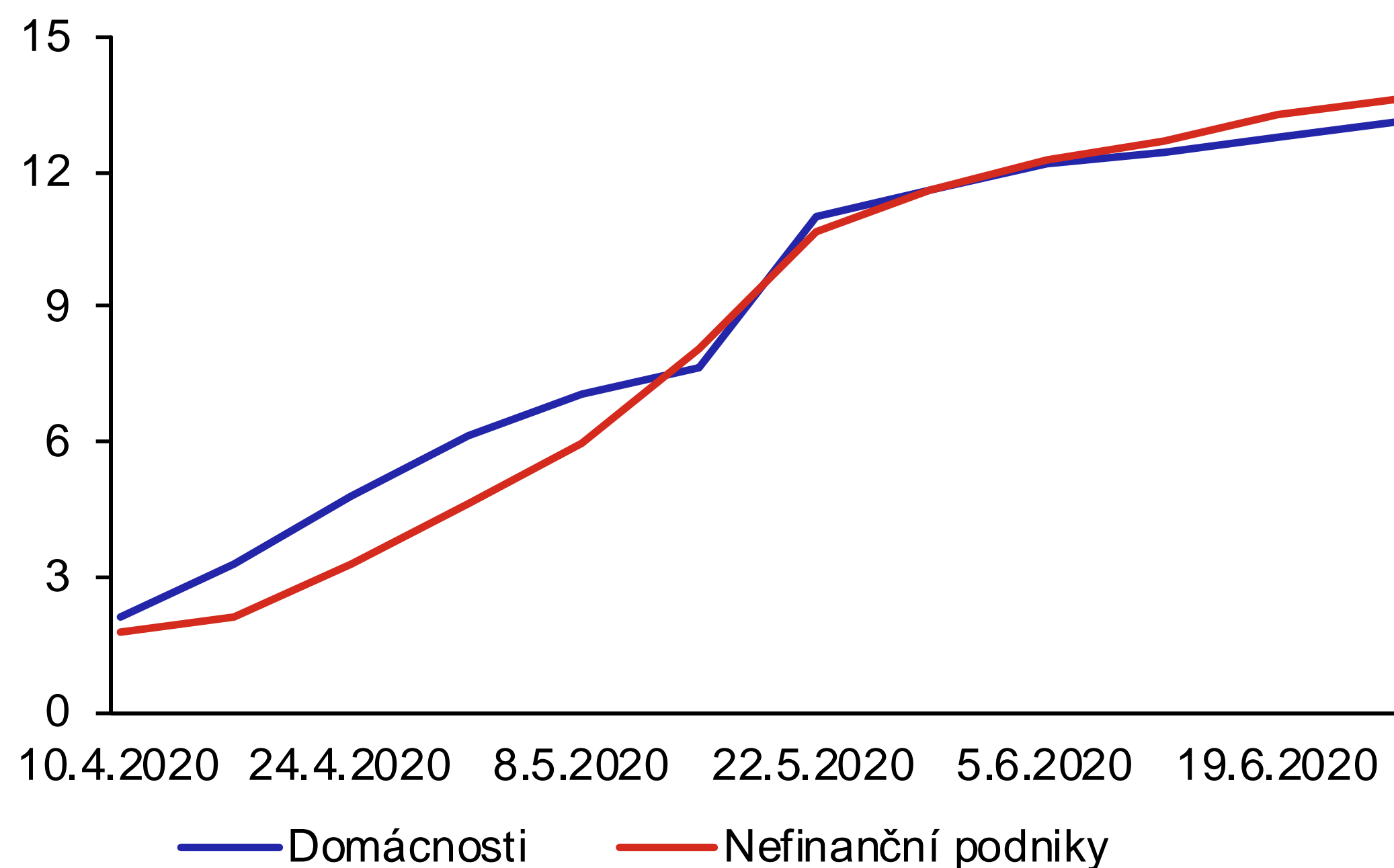
Pramen: ČNB

- Vyhodnocení kvantitativních přístupů implikuje proticyklickou kapitálovou rezervu ve výši 1,75 %, cyklická rizika se doposud materializují v omezené míře
- Snížení sazby CCyB od počátku letošního dubna na současných 0,5 % bylo vpředhledící reakcí na očekávaný nepříznivý vývoj ekonomiky
- Bankám byl uvolněn kapitál v rozsahu 35 mld. Kč k absorpci části úvěrových ztrát, ke kterým s vysokou pravděpodobností dojde v průběhu příštích čtvrtletí
- V případě silně nepříznivého vývoje a po plném rozpuštění CCyB je v záloze rozpuštění bezpečnostní kapitálové rezervy a kapitálové rezervy ke krytí systémových rizik

Moratorium na splátky úvěrů

Úvěry se schválenou žádostí (podíl na celkovém stavu)

(v %)

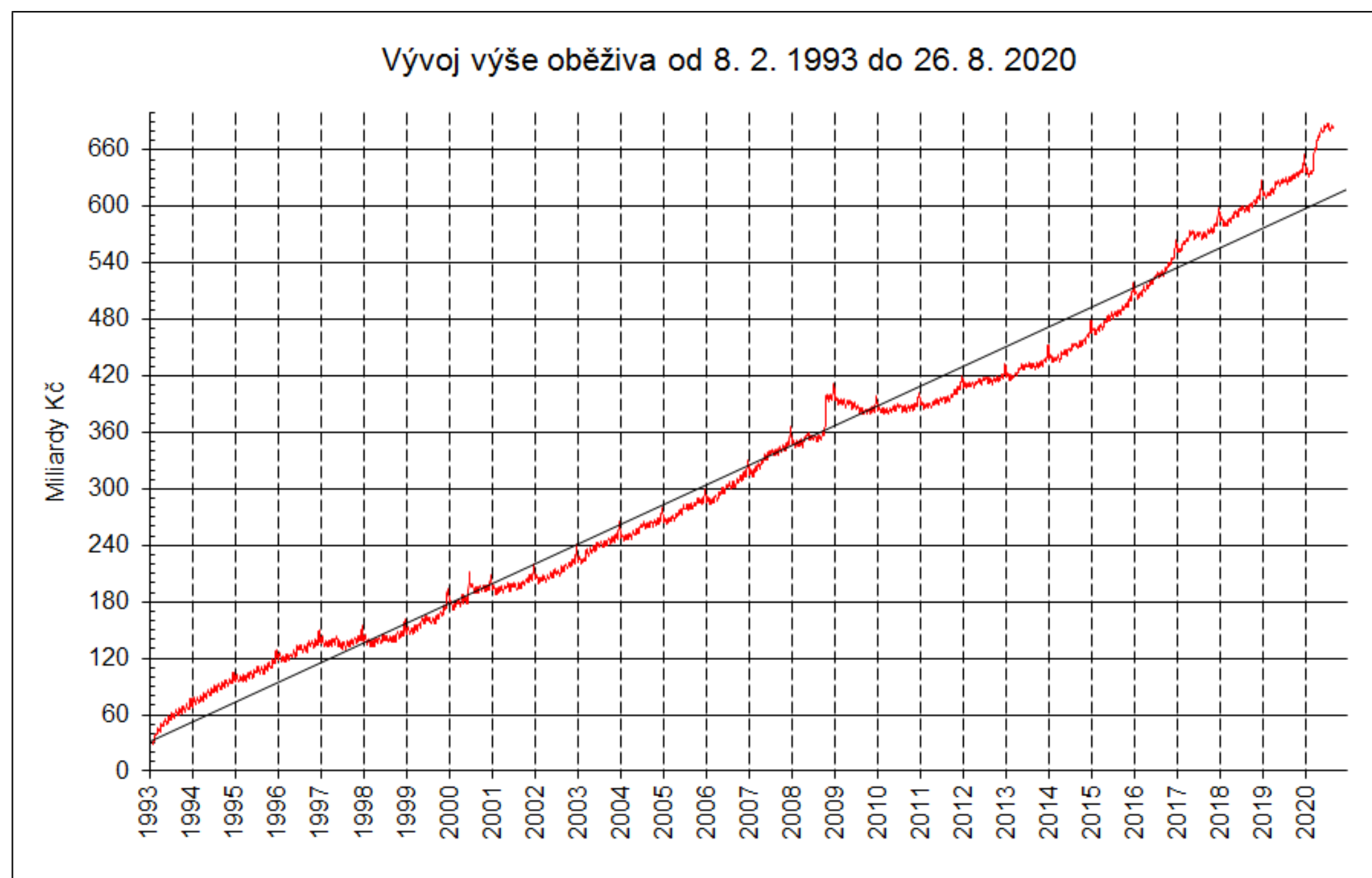
Pramen: ČNB

Pozn.: Data k 26. 6. 2020

- V úvěrovém moratoriu se ke konci srpna nacházelo cca 16 % úvěrů podnikům a 14 % úvěrů domácnostem (z nich nejvyšší podíl tvoří spotřebitelské úvěry s podílem kolem 25 %)
- Vybrané charakteristiky
 - Délka splácení úvěru se prodlužuje o dobu, po kterou je splácení přerušeno
 - U úvěrů firmám je pozastaveno pouze splácení jistiny, úroky firmy platí dál
 - Za přerušeni si banky neúčtují žádné poplatky
 - Banky nemusejí k pozastaveným splátkám navyšovat opravné položky
- Cílem je zabránit nevratným škodám z předčasných insolvencí kvůli výpadkům příjmů
- Na prevenci úvěrových selhání moratorium může působit jen dočasně a v omezené míře

- Bankovní rada rozhodla, že v tuto chvíli není žádoucí měnit s ohledem na přetrvávající nadhodnocení cen bydlení současnou doporučenou výši limitu ukazatele LTV (90 % při možnosti uplatnit 5% výjimku).
- Bankovní rada s ohledem na očekávané ekonomické dopady pandemie nemoci COVID-19 na vnímání rizik ze strany bank i jejich klientů rozhodla, že od letošního července bude zrušen doporučený horní limit ukazatele DSTI.
 - O zrušení limitu ukazatele DTI rozhodla bankovní rada již koncem března 2020.
 - ČNB předpokládá, že poskytovatelé i jejich klienti si budou dobře vědomi rizik a budou se chovat vysoce konzervativně.
- ČNB však poskytovatele úvěrů nadále upozorňuje, že nad určitými hranicemi ukazatelů DTI (8 násobek) a DSTI (40 %) lze úvěry zpravidla považovat za velmi rizikové.
 - Poskytovatelé by měli takové úvěry poskytovat s vysokou obezřetností, a to klientům, u nichž lze předpokládat vysokou pravděpodobnost bezproblémového splácení.

Trvalý růst oběživa

- Potvrzuje se příklon k oběživu v dobách zvýšené ekonomické nejistoty
- Odlišný současný právní pohled ČNB a MF na povinnost přijímání oběživa
 - ČNB: povinná akceptace tuzemské hotovosti obchodníky (zákonem upravené výjimky)
 - MF: svobodné rozhodnutí obchodníka
- Ekonomické argumenty ČNB
 - existence bezpečných peněz důležitá pro finanční stabilitu v neklidných dobách, projekty CBDC (*central bank digital currency*) v plenkách
 - zamezení sociálního vyčleňování osob bez přístupu k bankovnímu účtu

Děkuji za pozornost

